

**Soft skills in het universitair onderwijs: aandachtspunten in het curriculum, de
instructie en de beoordeling**

Student: Malcolm D. Davis (s1956671)

Begeleider: dr. K.A. van den Bosch

2e beoordelaar: dr. P.R. Schreuder

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

Juni 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Summary	4
Inleiding	5
Theoretisch kader	7
De definitie van soft skills	7
Het curriculum	7
Instructie.....	9
Beoordeling	10
Methode.....	11
Onderzoeksdesign.....	11
Doelgroep en steekproef	11
Meetinstrument.....	11
Onderzoeksprocedure	12
Data-analyse	12
Resultaten.....	13
De definitie van soft skills	13
Algemene definitie	13
Trainbare skills of vaste kenmerken?	14
Het curriculum	14
Het uitgangspunt van het curriculum	14
De inhoud van het curriculum.....	14
De verdeling van soft skills over het curriculum.....	15
Losse cursussen of een geïntegreerd curriculum?	15
Instructie.....	15
Principes van instructie	15
Belangrijke factoren bij instructie.....	16
Beoordeling	17
Summatieve of formatieve feedback?	17
Validiteit en betrouwbaarheid van de beoordeling	18
Geschiktheid van beoordelaars.....	18
Conclusie.....	18

Soft skills in het universitair onderwijs	3
Discussie	19
Methodologische beperkingen	19
Relevantie van bevindingen.....	20
Vervolgonderzoek en afsluiting.....	21
Referentielijst	22
Bijlage A.....	24
Interviewleidraad.....	24
Bijlage B1.....	29
Codeboom: Start	29
Bijlage B2.....	30
Codeboom: Laatste versie	30

Summary

This research focuses on the challenges of aligning university education with the learning goals for soft skills at the university level. Employers have expressed dissatisfaction with the level of soft skills demonstrated by newly graduated university students. After exploring this topic, the research question that arose is as follows: Which focus points should be identified when aligning university curricula, instruction and assessment in accordance with the learning objectives for soft skills? An exploratory study was conducted at the University of Groningen due to the relative lack of research done on this topic in the Netherlands. Seven semi-structured interviews were carried out with seven university professors to identify the aforementioned focus points. Findings indicate that university professors are not in favor of the job market influencing which soft skills are included in a university curriculum. The following soft skills were proposed for inclusion in a university curriculum: (1) critical analysis and reflection, (2) academic writing skills, (3) presentation skills, (4) collaborative skills and (5) interviewing skills. To ensure that these skills are developed, professors must prioritize instruction that allows for active student engagement with the learning material and formative assessment that accurately assesses the level of these skills in students. The interviewed professors were unsure about the validity and reliability of assessment tools created for soft skills but remain positive that solutions exist. Further research should prioritize queries pertaining to the assessment of soft skills at the university level due to the uncertainty that exists around this topic.

Keywords: Job market, soft skills, university, curriculum, instruction, assessment

Inleiding

Door de komst van het informatietijdperk is de concurrentie tussen werkzoekenden op de arbeidsmarkt fors toegenomen (Malykhin, 2021). Om kans te maken op een baan dienen pas afgestudeerde studenten over een breder scala aan vaardigheden te beschikken dan voorheen. Uit een onderzoek uitgevoerd in acht Europese landen (Mourshed et al, 2014) bleek dat werkgevers relatief minder overtuigd waren over de inzetbaarheid van pas afgestuurde studenten (35%), vergeleken met onderwijsaanbieders (74%) en afgestudeerden zelf (38%). Waar in het verleden de focus vooral lag op het beschikken over vakspecifieke hard skills, hechten werkgevers tegenwoordig meer waarde aan personeel met een combinatie van deze hard skills alsook de nodige soft skills om met uitdagingen in hun werkveld om te gaan (Mitchell, 2008; Majluf, 2021).

Soft skills worden door Guerra-Báez (2019) breed gedefinieerd als een combinatie van cognitieve, interpersoonlijke en emotionele vaardigheden die een individu nodig heeft om met alledaagse en uitdagende situaties om te gaan. Hierbij valt te denken aan cognitieve vaardigheden zoals kritisch denken en zelfevaluatie; interpersoonlijke vaardigheden zoals het tonen van empathie en effectief samenwerken; en emotionele vaardigheden die nodig zijn voor de regulatie van emoties in stressvolle situaties. Soft skills zijn niet uitsluitend verbonden met kennis uit een specifiek vakgebied of discipline (Robles, 2012) en verschillen hiermee van vak- of discipline-specifieke hard skills, zoals rekenen. Het beeld dat professionals in de IT-wereld hebben van effectieve samenwerking kan bijvoorbeeld scherp verschillen van het beeld dat onder horecapersoneel heerst.

Werkgevers willen personeel aannemen die hun hard skills effectief kunnen sturen door de juiste soft skills te gebruiken in hun werkzaamheden. Veel werkgevers zijn overtuigd van het gebrek aan soft skills op de arbeidsmarkt (Cimatti, 2016; Davidson, 2016) en zoeken antwoorden hiervoor bij het hoger onderwijs (Cimatti, 2016; Hurrell, 2016). Ook Malykhin (2021) stelt dat het hoger onderwijs, op zowel hbo- als wo-niveau, antwoord dient te bieden op de groeiende vraag naar afgestudeerden met goed-ontwikkelde soft skills. Een primaire focus op de ontwikkeling van (academische) hard skills op deze niveaus is niet in het voordeel van afgestudeerden die in het huidige arbeidsklimaat levenslang moeten leren en aanpassen op nieuwe situaties.

Hoewel meerdere overheden op internationaal niveau de aspiratie hebben geuit om de ontwikkeling van soft skills in het nationale curriculum in te bedden (Care et al, 2016), ontbreken er in de meeste gevallen, en zeker in Nederland, duidelijke aanwijzingen voor de implementatie hiervan (Care et al, 2016). Om implementatie een succes te maken moeten de drie onderwijsmechanismen van onderwijs in lijn met elkaar gebracht worden om ervoor te zorgen dat de leerdoelen van soft skills bereikt kunnen worden. De drie onderwijsmechanismen zijn: (1) curriculum, (2) instructie en (3) beoordeling. Concrete

Soft skills in het universitair onderwijs

leerdoelen opstellen voor soft skills is in de praktijk echter moeilijk wegens het gebrek aan kennis over hoe, wanneer en welke soft skills geleerd moeten worden.

Het onderwijskundig onderzoek in Nederland naar de inbedding van soft skills in het onderwijs, en specifiek het hoger onderwijs, is gering. Dit onderzoek is om deze reden exploratief van aard en richt zich in brede zin op het perspectief van het universitair onderwijs met betrekking tot de ontwikkeling van soft skills bij studenten. Specifiek wordt hiermee onderzocht welke aandachtspunten er volgens universitaire docenten (die immers vaak de ontwerpers en uitvoerders van het cursusprogramma zijn) bestaan bij het creëren van harmonie tussen het geboden onderwijs en de leerdoelen van soft skills. Als gevolg hierop is de volgende onderzoeksvraag ontstaan: Welke aandachtspunten bestaan er op universitair niveau bij het in lijn brengen van universitaire curricula, instructie en beoordeling conform de leerdoelen voor soft skills?

Om deze vraag te beantwoorden is per onderwijsmechanisme gekeken wat de visie van de ondervraagde docenten is voor een optimale implementatie van onderwijs gericht op soft skills op het aangegeven niveau.

Theoretisch kader

De definitie van soft skills

Voordat onderwijs gericht op de ontwikkeling van soft skills in een curriculum kan worden opgenomen moet het voor alle docenten en studenten duidelijk zijn wat soft skills zijn. Uit een studie naar de verschillende definities van soft skills (Touloumakos, 2020) is gebleken dat er met de komst van de term soft skills een onderscheid is gemaakt tussen soft skills en de meer herkenbare hard skills. Hard skills zijn hier gecategoriseerd als cognitief en technisch van aard, terwijl de term soft skills breed gezien naar skills zou verwijzen die dit niet zijn. Malykhin (2021) gaf een overkoepelende weergave van de uiteenlopende definities van soft skills die in de wetenschappelijke literatuur te vinden zijn. De gegeven definities zijn als volgt:

- Traits
- Behavioral or interpersonal skills
- Non technical competencies
- Interpersonal qualities
- Non-technical or non-domain skills
- Nontechnical traits and behaviors
- Habits

Hieruit blijkt dat er geen consensus bestaat over de definitie van soft skills. Claxton et al (2016) wijzen hierbij op een tweedeling in de terminologie. Terwijl sommige definities op de meer trainbare vaardigheden doelen gaat het bij anderen om persoonseigene karakteristieken die erfelijk en moeilijk te beïnvloeden zijn. Definities van soft skills verschillen hiernaast ook per land en vakgebied.

Het curriculum

Om onderwijs gericht op de ontwikkeling van soft skills succesvol op te nemen in een curriculum is het van belang dat er wordt nagedacht over welke skills aandacht dienen alsook wat de leerdomeinen van deze skills zijn (Care et al, 2018). Nijhuis (2007) duidt drie vormen van curricula aan, namelijk: (1) het beoogde curriculum, (2): het geïmplementeerde curriculum en (3) het bereikte curriculum. Hieronder vallen zes subvormen die samen met de hoofdvormen in Tabel 1 zijn weergegeven.

Tabel 1

Typologie van curriculum weergave.

Vorm	Subvorm	Uitleg
Beoogd	Ideaal	Visie (rationele of basisvisie die ten grondslag ligt aan het curriculum)
	Formeel/geschreven	Intenties die vastgelegd zijn in documenten en/of materialen
Geïmplementeerd	Geïnterpreteerd	Het curriculum zoals het geïmplementeerd wordt door gebruikers (voornamelijk docenten)
	Uitgevoerd	Het werkelijke onderwijsleerproces (ook wel curriculum-in-actie)
Bereikt	Ervaren	Leerervaringen van leerlingen
	Geleerd	Resultaten (leeruitkomsten) van de leerlingen

Noot. Aangepast overgenomen uit 'Geïmplementeerde curriculum Engels in het eerste leerjaar van middelbare school SMK Kelana Jaya in Maleisië: een kwalitatief onderzoek' door N. Nijhuis, 2007, p. 5 (http://essay.utwente.nl/817/1/scriptie_Nijhuis.pdf).

Het beoogd curriculum betreffende soft skills zou dus wijzen op de visie en brede doelen voor de keuze in en ontwikkeling van soft skills op universitair niveau. Het geïmplementeerd curriculum betreft in termen van dit onderzoek een cursusprogramma op universitair niveau die de genoemde visie en doelen reflecteren.

Er zijn twee stromingen die van invloed zijn geweest op deze vormen van curricula in het kader van soft skills onderwijs, namelijk: (1) het bolt on model en (2) het imbedded model (Hassan & Maharoff, 2014). Het bolt on model doelt op een curriculum waarin soft skills in aparte vakken of cursussen worden behandeld, los van al bestaande vakken waar hard skills onderwezen worden. Het imbedded model doelt op een curriculum waarin soft skills een nadere focus krijgen in al bestaande vakken of cursussen. Gravemeijer & Cobb (2006) stellen dat een succesvolle implementatie van een nieuw curriculum ook harmonie vereist tussen de verschillende onderdelen van het totale curriculum van een onderwijsinstituut. Bij het vormgeven van het beoogde en uiteindelijk geïmplementeerde curriculum rondom soft skills zou er dus rekening gehouden moeten worden met bijvoorbeeld het gedeelte van het universitair curriculum gefocust op andere soorten (hard) skills of het curriculum van verschillende leerjaren. Hiernaast en op brede schaal is het

Soft skills in het universitair onderwijs

belangrijk dat er harmonie bestaat tussen de verschillende niveaus waarop een curriculum werkt, namelijk: (1) het macroniveau, (2) het mesoniveau en (3) het microniveau. Het macroniveau duidt op het niveau van de maatschappij en het algehele onderwijssysteem. Het mesoniveau betreft het niveau van de school of instelling. Het microniveau behelst het niveau van het klaslokaal en de student.

De focus ligt in dit onderzoek bij de inbedding van soft skills in het universitair onderwijs op het niveau van de docent en hun leerplan voor studenten. Het curriculum vormt de eerste schakel in dit proces. Hierop volgen de instructie en als laatste de beoordeling van het leerproces. In dit onderzoek sluiten we voornamelijk aan bij het richtinggevende beoogd curriculum en het geïmplementeerde curriculum.

Instructie

Als het curriculum omtrent soft skills bepaald is moet de instructie van docenten tijdens cursussen een effectieve ontwikkeling van soft skills bevorderen bij studenten (Care et al, 2018). Deze instructie is een interactief proces tussen studenten en docenten waarbij de docent de overdracht van kennis en/of vaardigheden uit het geïmplementeerde curriculum naar studenten faciliteert (Engelmann & Carnine, 1982). Een instructiemethode van een docent opereert hiermee uiteindelijk op het niveau van het geïmplementeerde curriculum.

Volgens Ayeni (2011) is effectieve instructie een belangrijke factor in het waarborgen van kwalitatief sterke leeruitkomsten bij studenten. Instructiemethoden verschillen in hoeverre docenten en studenten actief betrokken zijn in het leerproces (Sulaiman et al, 2021). Theorieën over didactiek en leren worden gelinkt aan drie stromingen, namelijk: (1) het behaviorisme, (2) het constructivisme en (3) het sociaal constructivisme. De lecturer-centered instructiemethode is gerelateerd aan het behaviorisme en wijst op instructie waarbij de docent kennis overdraagt aan de student zonder dat de student actief betrokken is bij het leerproces. Aanhangers van deze instructiemethode wijzen op de praktische voordelen hiervan. Deze methode is volgens aanhangers voornamelijk tijdbesparend (Sulaiman et al, 2021). De student-centered instructiemethode is gerelateerd aan het constructivisme en wijst op instructie waarbij de student wel actief is betrokken bij het leerproces. Zij worden gemotiveerd om na te denken over wat ze leren en om een rol te spelen bij het stellen van hun leerdoelen. De docent speelt hierbij een faciliterende rol. Aanhangers van deze instructiemethode wijzen op hoe deze methode doelgericht gedrag stimuleert in studenten. Het stimuleren heeft vervolgens ook een positieve invloed op de leerprestaties van studenten (Sulaiman et al, 2021). De hybrid instructiemethode is gerelateerd aan het sociaal constructivisme en is een combinatie van de lecturer-centered en de student-centered instructiemethode. Hierbij wordt de student gestimuleerd om een actievere rol in te nemen in het leerproces door zelf op zoek te gaan naar kennis. Maar er is hierbij ook belangstelling en

Soft skills in het universitair onderwijs

aandacht voor een traditionele overdracht van kennis van docent naar student. Informatie wordt volgens Sulaiman et al (2021) beter onthouden door gebruik van deze methode. De hybrid instructiemethode is ook erg effectief bij studenten met verschillende leerstijlen.

Volgens Care et al (2018) sluiten constructivistische instructiemethoden heel goed aan bij instructie gericht op de leerdoelen van soft skills. Hierbij wordt de lerende niet alleen gevraagd om kennis tot zichzelf te nemen maar ook om soft skills, zoals kritisch denken en collaboratief werken, actief te trainen. Op deze wijze wordt er door de instructiemethode ruimte geboden voor het ontwikkelen van de curriculaire soft skills bij studenten.

Beoordeling

Als een cursus afgelopen is moet er uiteindelijk getest worden of de leerdoelen van het curriculum gericht op soft skills mede instructie bereikt zijn (Care et al, 2018). Een beoordeling is een ontworpen hulpmiddel om gegevens over het gedrag van studenten te verzamelen die vervolgens gebruikt kunnen worden om redelijke inferenties te maken van wat studenten weten of hebben geleerd (Pellegrino et al, 2016). Het gedrag kan niet direct waargenomen worden en moet dus op een indirecte manier geregistreerd worden.

De drie belangrijke functies van beoordelingen zijn: (1) nuttige informatie bieden voor verdere instructie en leren op het individuele niveau van de student, (2) informatie verzamelen voor grootschalige beoordelingsprogramma's om beslissingen te maken op systeem- of beleidsniveau, en (3) het gebruik van data over studenten om hen te selecteren of kwalificeren voor verdere trainingen, onderwijs en/of andere ontwikkelingsmogelijkheden (Care et al, 2018). Het beoordelen van soft skills vervult deze functies vaak niet omdat er veel onduidelijkheid is over wat soft skills zijn en hoe deze soft skills geleerd moeten worden. Het laatste gegeven maakt het moeilijker om te bepalen wat de leerdoelen voor deze soft skills zijn.

Om inferenties te maken over het waargenomen gedrag van studenten is het belangrijk dat we weten welke leerdoelen of standaarden we het gedrag tegen af dienen te zetten (Pellegrino et al, 2016). Devedzic et al (2018) kozen als reactie hierop voor een bottom-up benadering bij het creëren van een beoordelingshulpmiddel, oftewel rubriek. Bij een bottom-up benadering worden beoordelingscriteria ontwikkeld voor elk los onderdeel van een soft skill. Samen vormen deze criteria een complete rubriek voor het beoordelen van de relevante soft skill. Algemene top-down rubrieken zijn hiertegen globaler van aard. Ze worden herhaaldelijk gebruikt om tijd te winnen in het beoordelingsproces. Het probleem is volgens Devedzic echter dat soft skills per werk- en onderwijscontext verschillen. Een globale lijst van criteria voldoet daardoor niet aan de eisen voor het beoordelen van alle soft skills.

Na instructie moet er dus alsnog getest worden of en hoe de leerdoelen behaald zijn (Engelmann & Carnine, 1982). Hierbij horen er redelijke inferenties gemaakt te kunnen

Soft skills in het universitair onderwijs

worden op basis van het waargenomen gedrag. Volgens Care et al (2018) moeten de drie onderwijsmechanismen curriculum, instructie en beoordeling onderling in harmonie staan om het implementeren van nieuw onderwijs een succes te maken. Het leerplan van het curriculum moet de soft skills en de verdeling van deze soft skills specificeren. Deze moeten vervolgens via instructie tot ontwikkeling gebracht worden bij studenten (Engelmann & Carnine, 1982). Hierna moet beoordeling plaatsvinden om te bepalen of de leerdoelen voor de curriculaire soft skills behaald zijn.

Methode

Onderzoeksdesign

Om antwoord te geven op de onderzoeksvraag is er voor een kwalitatief onderzoek gekozen. Het onderzoek is exploratief van aard gezien het relatieve gebrek aan onderzoek naar onderwijs gericht op soft skills op universitair niveau. Het betreft een kwalitatief onderzoeksdesign waarin een (cross)case study is uitgevoerd. Hierbij zijn interviews afgenomen, getranscribeerd en gecodeerd bij universitaire docenten om een groter inzicht te krijgen in de verschillende aandachtspunten bij het inbedden van onderwijs gericht op soft skills in een universitair curriculum.

Doelgroep en steekproef

De doelpopulatie van het onderzoek bestaat uit docenten die lesgeven op een universitaire faculteit in Nederland gericht op de gedrags- en maatschappijwetenschappen. De onderzoekspopulatie bestaat uit voormalige en huidige cursuscoördinatoren die lesgeven op de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen. Participanten zijn betrokken geweest bij het ontwerp van tenminste één cursus op een universitaire faculteit en hierbij ook bij de beoordeling van de beoordelingstaken voor de studenten die de cursus hebben gevolgd. Selectie is plaatsgevonden binnen het docentennetwerk van de onderzoeker alsook via suggesties van medewerkers en studenten van de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen. Er zijn zeven docenten gekozen op basis van de inclusiecriteria, waarvan zes vrouwelijke docenten en één mannelijke docent. Geslacht maakte verder niet deel uit van de inclusiecriteria. De steekproefgrootte is gekozen omwille van de tijd en beschikbaarheid van participanten. Het doel van acht deelnemers was in eerste instantie gesteld om theoretische saturatie te bereiken. Omwille van de beschikbaarheid van participanten en de beschikbare tijd voor het onderzoek is er besloten om met zeven participanten het onderzoek te verrichten.

Meetinstrument

De interviews zijn semigestructureerd van aard. De tien interviewvragen zijn vooraf bepaald, voornamelijk op basis van de thema's van het onderzoek die vastgesteld zijn voorafgaand aan de dataverzameling. In Bijlage A is de interviewleidraad weergegeven die gebruikt is in elk interview. De thema's zijn identiek aan de drie onderwijsmechanismen van

Soft skills in het universitair onderwijs

het theoretisch kader, namelijk: (1) curriculum, (2) instructie en (3) beoordeling. Elke vraag richt zich op de meningen, ervaringen en ideeën van de respondent met betrekking tot het in lijn brengen van de drie genoemde onderwijsmechanismen met betrekking tot de leerdoelen van soft skills. De interviewleidraad is voor het eerste interview getest mede een pilotinterview. Hier is duidelijk naar voren gekomen dat de vragen de gewenste interviewduur van ongeveer 40 minuten waarborgen. De respondent gaf hiernaast aan dat de vragen van de leidraad duidelijk waren en zei deze zelf niet als sturend te ervaren. Aan de hand van openvragen in alle onderdelen van de leidraad is getracht de respondent zo min mogelijk te sturen in hun antwoorden en hen ruimte te bieden om uit te weiden over de thema's. Omdat er veel verschillende definities van de term soft skills bestaan, is er voor gekozen om aan het begin van elk interview de docent te vragen naar hun interpretatie van de term soft skills. Op deze manier is getracht context te geven aan het interview voor de interviewer alsook de respondent voor latere vragen over soft skills. Deze vraag heeft hiernaast ook als ijsbreker gediend.

Onderzoeksprocedure

De dataverzameling is in de maand mei 2022 uitgevoerd. Alle interviews zijn door dezelfde onderzoeker afgenomen. Vijf van de zeven interviews zijn over twee dagen afgenomen. De resterende twee zijn een week eerder en een week later (respectievelijk) dan de andere vijf afgenomen. De interviews zijn gehouden op tijden afgesproken door de onderzoeker en de respondent. Zes van de zeven interviews zijn fysiek plaatsgevonden en een enkele online via de videovergadering-programma Google Meets. Een informatiebrief over het onderzoek is voorafgaand aan het onderzoek naar elke respondent gestuurd. Hiernaast heeft elke respondent een toestemmingsformulier ingevuld om het gebruik van hun interviewgegevens officieel mogelijk te maken. Deelnemers zijn hierbij ook gevraagd of zij akkoord gaan met het maken van audio-opnames van het interview. De transcripten van de audio-opnames alsook de audio-opnames zelf met de persoonlijke gegevens van de deelnemers zijn vervolgens gepseudonimiseerd opgeslagen op de beveiligde Y-schijf van de Rijksuniversiteit Groningen en verder verwerkt in het verslag. De gegevens zijn vervolgens verwijderd van alle apparatuur. De begin- en einddata van de data-analyse zijn tijdens het proces duidelijk gecommuniceerd naar alle participanten. Tot het einddatum is het mogelijk voor deelnemers om zonder opgave van reden en zonder consequenties terugtrekken uit het onderzoek.

Data-analyse

De interviews zijn allemaal dubbel opgenomen om te waarborgen tegen mogelijk dataverlies tijdens het onderzoeksproces. De opnames zijn allemaal binnen de week na het laatste interview getranscribeerd in Microsoft Word. Hierbij zijn pseudoniemen gebruikt om de identiteiten van de respondenten te beschermen. De vier hoofdcodes die vooraf aan de

Soft skills in het universitair onderwijs

data-analyse zijn vastgesteld zijn: (1) Definitie [van soft skills], (2) Curriculum, (3) Instructie en (4) Beoordeling. In Bijlage B1 is een weergave van de startcodeboom te zien met de vier hoofdcodes en bijbehorende subcodes. Deze startcodes corresponderen met de drie onderwijsmechanismen alsook de relevante theorieën en stromingen gerelateerd aan de genoemde mechanismen. Tijdens het coderen is de methode van constante vergelijking gebruikt om de data te analyseren (Boeije, 2002). Hierbij zijn de transcripten open en axiaal gecodeerd in het programma Atlas.ti. Op drie momenten in het analyse-proces zijn de voorafgaande interviews opnieuw gecodeerd met de geüpdatete codeboom, namelijk: (1) na het derde interview, (2) na het zesde interview en (3) na het laatste interview. De codeboom is na het laatste interview als laatste geüpdatet. Een aantal subcodes zijn tijdens het proces bij elkaar gevoegd en in een paar gevallen uiteindelijk verwijderd wegens een gebrek aan informatie hierover tijdens de interviews. De hoofdcodes zijn wel gelijk gebleven gedurende het proces. De hoofdcodes zijn binnen Atlas.ti geordend naar kleur om de resultaten van het onderzoek overzichtelijk in beeld te brengen. De laatste versie van de codeboom is in Bijlage B2 weergegeven. Fragmenten die dezelfde code hebben gekregen zijn onderling vergeleken. De hoofdpunten uit deze fragmenten en de gemaakte vergelijkingen zijn vervolgens gerapporteerd in de resultatensectie van dit verslag.

Resultaten

Alle deelnemers zijn ten eerste gevraagd naar hun interpretatie van de term soft skills oftewel hoe zij deze zouden definiëren. De hierop volgende bevindingen van het onderzoek zijn per onderwijsmechanisme weergegeven. Deze indeling is gekozen omdat het onderzoek gericht is op hoe deze onderwijsmechanismen onderling en met de leerdoelen van soft skills in lijn gebracht dienen te worden om ervoor te zorgen dat de leerdoelen bereikt kunnen worden.

De definitie van soft skills

Algemene definitie

Centraal in definities van de term soft skills die de geïnterviewde docenten gaven was het kennis-ondersteunende karakter van soft skills. Volgens Docent 2 gaat het om vaardigheden die niet hoofdzakelijk met kennisreproductie te maken hebben zoals communicatieve vermogens, sociale vaardigheden en planningsvaardigheden (Docent 2, 18 mei 2022). Docent 5 noemde deze skills ook generic competencies die iemand nodig heeft om te functioneren en welk niet specifiek zijn voor een bepaald vakgebied. Volgens Docent 6 gaat het om: “hoe gaan we met mensen om en hoe gaan we met elkaar om? En zorgen we dat we een impact hebben op een manier dan alleen theoretisch bekend is” (Docent 6, 19 mei 2022). Soft skills betreffen hiernaast ook de manier waarop een professional met de kennis van hun vak omgaan (Docent 1, 13 mei 2022).

Soft skills in het universitair onderwijs

Trainbare skills of vaste kenmerken?

Vijf van de zeven docenten zeiden soft skills als trainbare vaardigheden te zien en niet als vaste kenmerken van individuen. Docent 3 gaf hierbij aan dat soft skills geen vaste kenmerken zijn (Docent 3, 18 mei 2022). Soft skills zijn volgens deze docent skills die geleerd en ontwikkeld kunnen worden. Geen van de docenten gaf aan dat soft skills per definitie vaste kenmerken zijn die niet ontwikkeld kunnen worden. Docent 6 had hier twijfels bij en specifiek met betrekking tot (ortho)pedagogische professionals. Deze docent vroeg zich af in hoeverre een individu de soft skills van een orthopedagogisch beroep kan leren (Docent 6, 19 mei 2022). De docent had echter geen eenduidig antwoord voor de vraag of soft skills trainbaar zijn. Docent 7 wees tenslotte op het element van aanleg bij soft skills. Sommige mensen zijn bijvoorbeeld heel goed in een verhaal vertellen aan een groep mensen (Docent 7, 24 mei 2022).

Over het algemeen zien docenten soft skills dus als skills die los staan van meer vakinhoudelijke skills en een ondersteunende karakter hebben bij het functioneren van een persoon op school of in het werkveld. Hiernaast vinden docenten dat soft skills van een individu over het algemeen getraind kunnen worden. Het niveau ligt dus niet van nature eeuwig vast.

Het curriculum

Het uitgangspunt van het curriculum

Wat de uitgangspunt van het curriculum betreft gaven drie van de zeven docenten expliciet aan dat het curriculum gericht op soft skills niet bepaald dient te worden door externe partijen. “We moeten niet highly employable mensen opleiden, we moeten autonoom denkende studenten opleiden en dat kan ook wel eens botsen met werknemersvaardigheden” (Docent 2, 18 mei 2022). Volgens Docent 4 moeten de persoonlijke leerdoelen van de student zelf centraler staan in plaats van de belangen van het werkveld. Docent 7 ziet voor soft skills naast een rol in het werkveld ook een rol in de wetenschap (Docent 7, 24 mei 2022). Andere docenten hebben niet expliciet genoemd wie of wat het uitgangspunt van de leerdoelen hoort te zijn.

De inhoud van het curriculum

De volgende soft skills zijn expliciet genoemd als de soft skills die in een universitair curriculum thuishoren en prioriteit verdienen: kritisch analyseren en reflecteren (Docent 1, 13 mei 2022; Docent 2, 18 mei 2022), academische schrijfvaardigheden (Docent 7, 24 mei 2022), presenteren (Docent 5, 19 mei 2022), samenwerken (Docent 7, 24 mei 2022) en interviewvaardigheden (Docent 3, 18 mei 2022). Docent 2 benadrukte dat specifiek kritische vaardigheden voor universitaire studenten de belangrijkste soft skills zijn. Daarbij heeft deze soft skill volgens Docent 2: “ook heel erg te maken met kennisinhoud, dus je ziet daar het samengaan van kennis en vaardigheden en attitude. Die driedeling zit heel erg bij kritisch

Soft skills in het universitair onderwijs

denken en in die zin is het dus veel meer dan een vaardigheid” (Docent 2, 18 mei 2022). Met betrekking tot interviewvaardigheden en de rol die deze spelen voor een orthopedagogische professional zei Docent 3 dat interviewvaardigheden nodig zijn om een casus goed aan te pakken (Docent 3, 18 mei 2022).

De verdeling van soft skills over het curriculum

Met betrekking tot de verdeling van de leerdoelen over een universitair curriculum zei Docent 7 het volgende over academische schrijfvaardigheden: “dat is iets waarvan ik graag zou zien dat dat ondervangen wordt. En daar wordt er over gesproken op de faculteit, om iets te doen met een schrijfvaardigheidlijn. Maar die moet dan wel veel eerder beginnen” (Docent 7, 24 mei 2022). Docent 7 was ook van mening dat de soft skills presenteren en samenwerken specifiek in het eerste jaar van de bacheloropleiding meer focus verdienen ter wille van een hoger niveau van deze vaardigheden bij ouderejaars studenten dan er tegenwoordig is. Studenten kunnen vervolgens voortbouwen op deze basis gedurende de opleiding. De duur van stages is door Docent 1 genoemd als een belangrijke factor met betrekking tot de verdeling van het onderwijs over het curriculum. Stages van een half jaar mogen van Docent 1 een jaar duren. Hierdoor zouden de soft skills van studenten volgens deze docent meer tot ontwikkeling komen (Docent 1, 13 mei 2022).

Losse cursussen of een geïntegreerd curriculum?

Zes van de zeven docenten hebben expliciet aangegeven dat er geen behoefte is voor meer aparte cursussen waarin alleen soft skills geoefend worden. “Dus niet een cursus Kritisch Denken gaan aanbieden. Omdat die vaardigheden, die zijn altijd, in mijn optiek, inhoud-gebonden” (Docent 2, 18 mei 2022). Van Docent 3 zou dat niet per se hoeven gezien er op de faculteit al een curriculum bestaat waar cursussen deze vaardigheden aanpakken (Docent 3, 18 mei 2022). Docent 3 gaf hierbij als voorbeeld Methodologie vakken aan waarbij een explicietere focus op soft skills misschien als geforceerd zou voelen. Docent 6 gaf hierbij aan dat zij het mooi zouden vinden als elke cursus specifieke aandacht zou besteden aan soft skills maar gaven geen expliciete reden voor waarom zij dit vonden (Docent 6, 19 mei 2022).

Volgens de docenten moet het uitgangspunt voor het opstellen van het curriculum dus niet bij partijen buiten de universiteit liggen. Hierbij hebben een aantal docenten duidelijke ideeën voor welke soft skills de aandacht verdienen in het curriculum en hoe en waar in het overkoepelende curriculum deze skills benadrukt moeten worden.

Instructie

Principes van instructie

Volgens Docent 1 kunnen docenten de ontwikkeling van soft skills het beste stimuleren in studenten tijdens instructie door deze skills zelf te laten zien in het proces, door deze voor te leven.

Soft skills in het universitair onderwijs

Dat zou je dan tijdens college ook kunnen laten zien, dat je verdiept in de positie van de student en de vraag die die heeft. En nou ja, de manier waarop je daarmee omgaat is, is als het goed is, ook een vorm van instructie die heel impliciet is. (Docent 1, 13 mei 2022)

Elke student moet volgens vijf van de docenten met hun medestudenten, alsook met de docent, de cursus vormgeven door het leerproces samen vorm te geven en niet alles voorgeschoteld krijgen. Hierbij is het volgens Docent 1 ook belangrijk dat docenten studenten stimuleren om kritisch naar het lesmateriaal te kijken en er zelf iets van te vinden. Docent 2 gaf aan dat je als docent ervoor moet zorgen dat de opdrachten in een cursus van zichzelf het gebruik van soft skills uitlokken bij studenten. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat studenten onderling communiceren of een plan opstellen en vervolgens gaan uitwerken (Docent 2, 18 mei 2022). Docent 4 was zoals de vorige docenten ook van mening dat het perspectief van de student centraal moet staan met betrekking tot instructie en niet het verhaal dat de docent wilt vertellen. Hierbij is het belangrijk dat de docent meer gaat nadenken over hoe zij met een instructiemethode de ontwikkeling van soft skills bij studenten kunnen stimuleren, ook bij grotere groepen (Docent 4, 19 mei 2022). Docent 4 vond hiernaast en samen met vier andere docenten dat de leerdoelen voor soft skills ook explicieter genoemd mogen worden tijdens de instructie. "Want als je dus zegt van: nou, ja, dat zat allemaal mooi in de studiegids, maar je merkt er nooit wat van. Ja, dat is niet de bedoeling" (Docent 4, 19 mei 2022).

Belangrijke factoren bij instructie

Docent 1 ziet de groepsgrootte tijdens een cursus als een belangrijke factor met betrekking tot de instructie. Reflecterend op eigen ervaringen gaf Docent 1 het volgende aan: "Nou, wij hebben nu met grote groepen te maken...er zijn natuurlijk ook werkgroepen in kleinere groepen. En dat is natuurlijk uiterst geschikt hiervoor. Maar ook in de hoorcolleges kan dat best" (Docent 1, 13 mei 2022). De docent had echter geen duidelijk plan voor hoe de instructie met aandacht voor soft skills eruit zou moeten zien voor grotere groepen. Docent 3 ziet een grotere groepsgrootte in tegenstelling tot Docent 1 als een duidelijk belemmerende factor voor de instructie. Volgens Docent 3 en Docent 6 moet de docent de student ook goed leren kennen. Dat zou volgens hen alleen in kleinere werkvormen kunnen plaatsvinden. "Wanneer moet je anders beoordelen of studenten goed samenwerken of goeie gespreksvaardigheden hebben, of wat dan ook?" (Docent 3, 18 mei 2022). Docent 6 noemde hiernaast ook het belang van het creëren van een omgeving waarin de student hun creativiteit kan laten stromen (Docent 6, 19 mei 2022). Hierbij is het belangrijk dat studenten op de universiteit veilig voelen opdat zij op een creatieve 'eigen' manier hun soft skills kunnen ontwikkelen. Docent 7 wees ook op de kwestie van het welbevinden van studenten op de universiteit. Universiteiten moeten gaan nadenken over in hoeverre het de rol is van de docent op universitair niveau om hierop te letten, vergeleken met docenten in het primair

Soft skills in het universitair onderwijs

en secundair onderwijs (Docent 7, 24 mei 2022). Tenslotte noemde Docent 7 'tijd' als factor in verband met een grotere focus op soft skills.

Op het moment dat nu gevraagd wordt om allerlei extra dingen in te bouwen, ga ik heel erg afwegen, is dat in het belang van de inhoud van mijn vak? Heb ik er tijd voor? En die factor tijd, die speelt gewoon een rol. (Docent 7, 24 mei 2022)

Al met al moet instructie gericht op de ontwikkeling van soft skills volgens de geïnterviewde docenten meer student-georiënteerd zijn. Het is volgens de docenten belangrijk dat studenten zelf initiatief nemen bij het leren maar ook dat docenten de ontwikkeling van de student voorop stellen in hun instructie. Hiernaast is het belangrijk om na te denken over de context waarin instructie plaatsvindt en welke factoren een rol spelen in het succesvol overbrengen van het curriculum. De factoren groepsgrootte, veiligheid van de leeromgeving en het welbevinden van studenten zijn in verband met de context van instructie genoemd door docenten.

Beoordeling

Summatieve of formatieve feedback?

Vijf van de zeven docenten hebben expliciet genoemd dat de beoordeling van soft skills een formatief proces moet zijn in plaats van een summatief proces. De twee andere docenten hebben hier niets expliciet over beweerd. Volgens Docent 4 moeten we het evalueren van soft skills benaderen als

niet feedback, maar feedforward of zo. Dat heb je ook bij wat dat 'startbekwaam' ook uitdrukt. Van ja, dan moet nog een heleboel volgen hè, en het is toch een levenlang leren. Heb jij de.... nou ja, de bagage verzameld om dat levenlang leren aan te kunnen? (Docent 4, 19 mei 2022)

Docent 5 was van mening dat docenten beter geen cijfers kunnen geven voor soft skills en steunt het gebruik van descriptieve taal bij het evalueren. Een cijfer geven vindt de docent lastig. "Ik zou het inderdaad meer voldoende of onvoldoende dan echt als beoordeling geven. Maar ik denk wel dat dat mooi is als dat dan wel met formatieve feedback dan wel aangevuld kan worden" (Docent 5, 19 mei 2022). Op deze manier ziet de student volgens de docent ook wat ze goed hebben gedaan. Docent 7 ziet echter geen probleem met het gebruik van cijfers.

Er is altijd een evaluatie. En of je dat nou uitdrukt in een cijfer en zegt: het was een vijf of dat je dat uitdrukt in woorden: onvoldoende, voldoende, goed, uitstekend en zo. Wordt door de ervaring die studenten hebben al vanuit primair/secundair, het wordt automatisch vertaald naar de becijfering zoals die binnen een bepaald onderwijssysteem gangbaar is. (Docent 7, 24 mei 2022)

Validiteit en betrouwbaarheid van de beoordeling

Alle docenten waren sceptisch over of de validiteit en betrouwbaarheid van beoordelingen gewaarborgd kunnen worden. Docent 5 gaf aan mede een voorbeeld van een situatie waarin zij samen met een andere docent een presentatie moest beoordelen dat sommige docenten meer gericht zijn op de inhoud van een presentatie en anderen meer op de presentatiestijl (Docent 5, 19 mei 2022). De docent zag echter geen duidelijke oplossing hiervoor. Docenten 2 en 3 wezen op onderlinge feedbackmomenten tussen studenten maar waren hier niet zeker over. Docent 7 wees hierbij naar het belang van het vaststellen van criteria en standaarden voor de beoordeling.

Eerst die definitie. En op het moment dat je het daarover eens bent, dan kun je iets gaan bedenken over, oké, is dat ook voldoende valide? Ja of nee. En dan is het voldoende betrouwbaar als je dan meerdere beoordelaars hebt. (Docent 7, 24 mei 2022)

Het stellen van deze criteria en standaarden is volgens de docent vermoeilijk omdat er van nature niveauverschillen zijn tussen studenten, bijvoorbeeld in hoeverre studenten goed zijn in het geven van een voordracht.

Geschiktheid van beoordelaars

Docent 4 twijfelde over of docenten geschikt zijn om over deze vaardigheden te oordelen. “Wij zijn allemaal mensen, we zijn allemaal lerende mensen. Wie ben ik om dat te, dat te gaan afvinken bij mensen. Dat vind ik eh, nou schijn duidelijkheid” (Docent 4, 19 mei 2022). Docent 6 zag hier een mogelijke oplossing voor in het betrekken van meerdere beoordelaars bij het beoordelingsproces om een potentiële bias van een enkele student minder te laten wegen. Hiermee wordt de student beschermd. Docent 3 zag hiernaast een andere obstakel bij het beoordelen van soft skills. “Want aan de ene kant zeg je inderdaad van je moet studenten beter leren kennen. Als je studenten beter leert kennen, dan sluit je ook al heel snel toch wel een soort van bias in” (Docent 3, 18 mei 2022).

Samenvattend is het duidelijk dat de docenten de beoordeling van soft skills als een formatief proces zien, maar zijn er niet helemaal uit over hoe dit proces eruit moet zien. Wel wijzen ze op aandachtspunten waarbij een docent stil moet staan om ervoor te zorgen dat de beoordeling in lijn staat met het curriculum en instructie gericht op soft skills.

Conclusie

De onderzoeksvraag die centraal stond in dit onderzoek luidt: Welke aandachtspunten bestaan er op universitair niveau bij het in lijn brengen van universitaire curricula, instructie en beoordeling conform de leerdoelen voor soft skills? Om deze vraag te beantwoorden is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in deze aandachtspunten. Drie van de zeven docenten vinden het belangrijk dat de universiteit samen met studenten de leerdoelen voor soft skills bepalen. De belangen van werkgevers horen volgens hen niet centraal te staan in deze overwegingen. Vijf van de zeven docenten

Soft skills in het universitair onderwijs

vinden een aantal specifieke academische soft skills geschikt voor een universitair curriculum. Volgens zes van de zeven docenten moeten soft skills verworven zijn in de meer vakinhoudelijke cursussen en niet als aparte cursussen gegeven worden. Door te specificeren waar, wanneer en welke soft skills voorkomen in het curriculum, kan een docent voor een gepast leerplan met duidelijke leerdoelen zorgen. Drie van de zeven docenten zijn voorstanders van een meer student-georiënteerde instructie als het om soft skills gaat. Het is volgens deze docenten de rol van de docent om een actieve bijdrage van studenten aan hun eigen leerproces te stimuleren. Hierdoor wordt er ruimte gecreëerd voor studenten om de gekozen curriculaire soft skills voldoende te oefenen. Hierbij is het volgens twee van de zeven docenten belangrijk dat de docent de studenten goed leert kennen. Dit wordt volgens de docenten door een grotere groepsgrootte echter vermoeilijkt. Tenslotte is het volgens vijf van de zeven docenten belangrijk dat de ontwikkeling van de curriculaire soft skills op een formatieve wijze beoordeeld wordt. Dit houdt in dat de beoordeling verdere ontwikkeling van vaardigheden centraal stelt in plaats van kritiek leggen op het huidige niveau. Alle docenten hebben hun twijfels geuit bij de kwestie of de validiteit en betrouwbaarheid van de beoordelingen gewaarborgd kunnen worden.

Afsluitend is uit dit onderzoek gebleken dat er hoofdzakelijk drie aandachtspunten zijn bij het in lijn brengen van de drie onderwijsmechanismen curriculum, instructie en beoordeling met betrekking tot de leerdoelen van soft skills. Deze zijn als volgt:

- Het is belangrijk dat er op (een aantal) academische soft skills gefocust worden in het curriculum.
- De instructie van docenten moet ruimte bieden voor een actieve (be)oefening van de gekozen soft skills door studenten en rekening houden met een aantal invloedrijke instructiefactoren.
- De soft skills opgenomen in het curriculum en overgebracht aan studenten via instructie moeten op een formatieve wijze beoordeeld worden voor verdere ontwikkeling.

Discussie

Methodologische beperkingen

Voor dit onderzoek zijn zeven docenten geïnterviewd in sessies van ongeveer 40 minuten. Hierbij is veel data verzameld. Maar gezien de breedte en uiteenlopende karakter van het onderwerp is 40 minuten achteraf gezien niet lang genoeg geweest om theoretische saturatie te bereiken. In sommige interviews zijn verschillende thema's van de interviewleidraad ook minder aan bod gekomen door de beschikbare tijd voor de interviews. Hier komt nog bij dat er in de meeste interviews momenten waren waar het gesprek gedeeltelijk gestuurd is door de interviewer. Dit heeft mogelijk een effect gehad op de

Soft skills in het universitair onderwijs

antwoorden van de docenten. De kans bestaat dat zij sociaal wenselijke antwoorden gaven in plaats van hun echte meningen over de thema's. Op basis hiervan kan er niet met zekerheid gesteld worden dat de gevonden resultaten generaliseerbaar zijn naar universitaire faculteiten gericht op de gedrags- en maatschappijwetenschappen in Nederland. Hiernaast kan er niet met zekerheid gezegd worden dat bij herhaling de resultaten hetzelfde zouden zijn.

Relevantie van bevindingen

Een opmerkelijke bevinding van het onderzoek met betrekking tot de definitie van soft skills is dat alle docenten soft skills als trainbare vaardigheden zien. In het overzicht van Malykhin (2021) over beschikbare definities voor soft skills in de onderzoekswereld staan ook definities van soft skills als vaste kenmerken. Een mogelijke verklaring voor dit contrast is dat de geïnterviewde docenten vooral voor academische soft skills in een universitair curriculum pleiten. Het beroep van universitaire docenten is erop gebaseerd dat zij constant bezig zijn met het faciliteren van het leerproces omtrent academische kennis en vaardigheden. Deze basis veronderstelt de leerbaarheid van academische kennis en vaardigheden. Hierop aansluitend is de vraag of soft skills trainbaar zijn essentieel bij het in lijn brengen van een universitair curriculum met de leerdoelen voor soft skills. Het opnemen van soft skills in een (formeel) curriculum veronderstelt dat soft skills geleerd kunnen worden. Het is dus belangrijk dat de ontwerpers en uitvoerders van het curriculum soft skills ook als trainbaar beschouwen en weten welke soft skills binnen een universitair curriculum wel of niet passen. Hierbij is het volgens Gravemeijer & Cobb (2006) belangrijk dat onderdelen van het totale curriculum van een onderwijsinstituut in harmonie staan. Een aantal docenten hebben aanwijzingen gegeven voor waar in het totale curriculum de academische soft skills de meeste aandacht verdienen. Hiermee hebben de docenten concrete ideeën gegeven voor de praktijk.

De resultaten van dit onderzoek wijzen ook uit dat de docenten van mening zijn dat de instructie gericht op de ontwikkeling van soft skills student-georiënteerd moet zijn. Dit komt overeen met de bevindingen van Care et al (2018) en Sulaiman et al (2021) welke aangeven dat constructivistische instructie het meest geschikt is voor onderwijs gericht op de ontwikkeling van soft skills. Constructivistische instructie houdt in dat studenten actief betrokken zijn in hun leerproces, wat overeenkomt met de ideeën van de geïnterviewde docenten. Het academische curriculum is de eerste stap. De tweede schakel is het onderwijsmechanisme instructie. Mede door instructie die student-georiënteerd is kan het academische curriculum met succes overgebracht worden op universitaire studenten. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat hier ook factoren aan hangen waarop gelet moeten worden.

Soft skills in het universitair onderwijs

Uit het huidig onderzoek blijkt ook dat docenten niet overtuigd zijn over de beoordeelbaarheid van soft skills op universitair niveau. Dit staat in sterk contrast met de bevindingen voor de twee andere onderwijsmechanismen waar duidelijke aanwijzingen gegeven zijn. Dit komt overeen met de bevindingen van Care et al (2018). De schrijvers wijzen op de uitdagingen die bestaan voor het beoordelen van soft skills. In deze zin komen de resultaten van dit onderzoek op universitair niveau sterk overeen met de bevindingen van Care et al (2018). De derde schakel bij het implementeren van onderwijs gefocust op de ontwikkeling van soft skills eist dat het leerproces dat middels instructie plaatsvindt goed beoordeeld kan worden. De onduidelijkheid rondom deze laatste stap wijst op de noodzaak tot verder onderzoek.

Vervolgonderzoek en afsluiting

Toekomstig onderzoek zou dieper kunnen ingaan op de beoordeling van soft skills door hier relatief meer op te focussen tijdens interviews. In de interviews is er over het algemeen relatief minder over de beoordeling van soft skills gesproken. Als het universitair onderwijs zich blijft richten op academische soft skills kan hiernaast onderzocht worden hoe de vraag vanuit de arbeidsmarkt voor meer soft skills verder benaderd dient te worden. Tenslotte kan vervolgonderzoek op universitaire docenten op faculteiten van een andere discipline gericht zijn. De mogelijkheid bestaat dat deze docenten in relatie tot hun vakgebied een ander perspectief hebben op het vraagstuk rondom het in lijn brengen van de drie onderwijsmechanismen conform de leerdoelen van soft skills.

Dit onderzoek is praktisch relevant omdat er op basis van de resultaten duidelijk is dat docenten wel ruimte zien voor soft skills in het onderwijs alsook voor verbetering in hoe deze in het onderwijs worden onderwezen. Voor het uitvoeren van onderwijs is het van belang dat de uitvoerders van dit onderwijs het curriculum steunen. Het onderzoek sluit verder aan bij eerder onderzoek dat aantoont dat er in de praktijk behoefte is aan de vormgeving van beoordelingsprincipes voor soft skills. Docenten zien hiernaast liever niet dat het onderwijs gericht op de ontwikkeling van soft skills door werkgevers bepaald wordt. Het drijfveer voor verbetering van dit onderwijs moet volgens hen losstaan van het werkveld. De taak van de universiteit ligt uiteindelijk niet bij het aanpassen op de belangen van het werkveld maar bij het opleiden van autonome en kritische individuen.

Referentielijst

- Ayeni, A. J. (2011). Teachers' Professional Development and Quality Assurance in Nigeria Secondary Schools. *World Journal of Education*, 1(1), 143–149.
- Care, E., Anderson, K., & Kim, H. (2016). Visualizing the breadth of skills movement across education systems. *Skills for a Changing World*. Washington D.C.: The Brookings Institution.
- Care, E., Kim, H., Vista, A., & Anderson, K. (2018). Education System Alignment for 21st Century Skills: Focus on Assessment. Center for Universal Education at The Brookings Institution.
- Cimatti, B. (2016). Definition, development, assessment of soft skills and their role for the quality of organizations and enterprises. *International Journal for Quality Research*, 10(1), 97.
- Claxton, G., Costa, A. L., & Kallick, B. (2016). Hard Thinking about Soft Skills. *Educational Leadership*, 73(6), 60–64.
- Davidson, K. (2016). Employers find 'soft skills' like critical thinking in short supply. *The wall street journal*, 30(3).
- Devedzic, V., Tomic, B., Jovanovic, J., Kelly, M., Milikic, N., Dimitrijevic, S., Djuric, D., & Sevarac, Z. (2018). Metrics for Students' Soft Skills. *Applied Measurement in Education*, 31(4), 283–296.
- Engelmann, S., & Carnine, D. (1982). *Theory of instruction: Principles and applications*. New York: Irvington Publishers.
- Gravemeijer, K., & Cobb, P. (2006). Design research from a learning design perspective. *Educational Design Research*.
- Hassan, A., Maharoff, M., & Abiddin, N. Z. (2014). The Readiness of Lecturers in Embedding Soft Skills in the Bachelor's Degree Program in Malaysian Institutes of Teacher Education. *Journal of Education and Training Studies*, 2(3), 138-143.
- Hurrell, S. A. (2016). Rethinking the soft skills deficit blame game: Employers, skills withdrawal and the reporting of soft skills gaps. *Human Relations*, 69(3), 605-628. <https://doi.org/10.1177/0018726715591636>
- Majluf, N. (2021). Soft Skills for Human Centered Management and Global Sustainability. M. T. Lepeley, N. J. Beutell, & N. Abarca (Eds.). US: Routledge.
- Malykhin, O., Aristova, N.O., Kalinina, L., & Opaliuk, T. (2021). Developing Soft Skills among Potential Employees: A Theoretical Review on Best International Practices. *Postmodern Openings*, 12(2), 210-232. <https://doi.org/10.18662/po/12.2/304>
- Mitchell, G. W. (2008). Essential soft skills for success in the twenty-first century workforce as perceived by Alabama business/marketing educators. Auburn University.

Soft skills in het universitair onderwijs

- Mourshed, M., Patel, J., & Suder, K. (2014). Education to employment: Getting Europe's youth into work. *McKinsey & Company*.
- Nijhuis, N. (2007). *Geïmplementeerde curriculum Engels in het eerste leerjaar van de middelbare school SMK Kelana Jaya in Maleisie: een kwalitatief onderzoek* (Bachelor's thesis, University of Twente).
- Pellegrino, J. W., DiBello, L. V., & Goldman, S. R. (2016). A framework for conceptualizing and evaluating the validity of instructionally relevant assessments. *Educational Psychologist*, 51(1), 59-81.
- Robles, M. M. (2012). Executive Perceptions of the Top 10 Soft Skills Needed in Today's Workplace. *Business Communication Quarterly*, 75(4), 453-465.
- Sulaiman, N. A., Shahimi, S., & Zakaria, Z. (2021). Student-centred, lecturer-centred, and hybrid teaching methods: Impacts on accounting students' technical and soft skills. *Asian Journal of Accounting Perspectives*, 14(2), 67-92.
<https://doi.org/10.22452/AJAP.vol14no2.4>
- Touloumakos, A. K. (2020). Expanded yet restricted: A mini review of the soft skills literature. *Frontiers in psychology*, 2207.
- Van Katwijk, L. C., Jansen, E. P. W. A., & van Veen, K. (2019). Ontwikkeling van kritische en nieuwsgierige leraren? Onderzoekend vermogen in leerlijnen onderzoek van lerarenopleidingen basisonderwijs. *Pedagogische Studiën*, 96(5), 330-348

Bijlage A

Interviewleidraad

Interviewleidraad voor interviews met universitaire docenten in de sociale wetenschappen

Onderzoeksvraag: Welke aandachtspunten bestaan er op universitair niveau bij het in lijn brengen van de drie onderwijsmechanismen curriculum, instructie en beoordeling met betrekking tot de leerdoelen voor soft skills?

Datum interview: _____

Inleiding

Goede morgen/middag (naam). Ik wil u ten eerste van harte bedanken voor uw tijd en medewerking aan mijn onderzoek voor mijn bachelorscriptie. Zoals ik u eerder had geïnformeerd gaat mijn onderzoek over de inbedding van soft skills in het universitair onderwijs en specifiek de formulering van de leerdoelen voor soft skills. Het onderzoek is exploratief van aard en ik wil vooral zoveel mogelijk informatie verzamelen over dit onderwerp om hiermee hopelijk bij te dragen aan de praktische kennis op dit gebied. Ik wil benadrukken dat er geen juiste antwoorden zijn en dat ik vooral benieuwd ben naar uw meningen, ideeën en ervaringen. Uitweiden is zeker toegestaan. De data wordt verwerkt met pseudoniemen en wordt niet verstrekt aan derden. Zoals eerder is aangegeven in de informatiebrief die ik u gestuurd heb moet ik u in verband met het verwerken van uw gegevens vragen of ik een audio-opname mag maken van het interview. Gaat u hiermee akkoord? Hiermee geeft u aan dat u instemt met het gebruik van het interview voor onderzoeksdoeleinden.

We beginnen met een aantal vragen over de term soft skills. Hierna vraag ik opeenvolgend naar uw meningen, ideeën en ervaringen met betrekking tot soft skills in het kader van het curriculum, de gebruikte instructiemethode en het beoordelingssysteem van een cursus. Hierbij en ook aan het einde van het interview is er ruimte voor aanvullende vragen of opmerkingen over het onderwerp. Heeft u vragen of opmerking? We beginnen met een paar vragen over soft skills.

Interviewvragen

Tabel 2

Vragen met betrekking tot de definitie van soft skills

Hoofdvraag	Aanvullende vragen (waar nodig)	Thema's
<p>1. Wat is u bekend over de term soft skills</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aan welke woorden denkt u als eerste als u de term soft skills hoort? • Hoe zou u soft skills definiëren? <p>(Voorbeelden: kunnen onderhandelen, kritisch denken, empathie tonen)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Soft skills als kenmerken en vaardigheden
<p>2. Welke soft skills komen in u op als u denkt aan soft skills die nodig zijn voor universitaire studenten?</p> <p>(voorbeelden van Gilbert et al (2017) → netwerken, cultureel en diversiteit bewustzijn, emotionele intelligentie, het inspireren van vertrouwen in het eigen moreel, het inspireren van vertrouwen in de eigen competenties, strategisch denken, het uitlokken van affectieve betrokkenheid, het versterken van de talenten van anderen, initiatief</p>	<ul style="list-style-type: none"> • (Zo ja) waarom deze soft skills? • (Zo ja) welke soft skills zijn volgens u specifiek belangrijk voor universitaire studenten in de sociale wetenschappen? • (Zo nee) kunt u vertellen waarom u dit denkt? 	

Soft skills in het universitair onderwijs
 nemen, beslissingen maken,
 conflictoplossing,
 overtuigingsvermogen,
 weerstandsvermogen en flexibiliteit)

Tabel 3

Vragen over soft skills met betrekking tot een universitair curriculum.

Hoofdvraag	Aanvullende vragen (waar nodig)	Thema's (mogelijk)
<p>1. Stel dat er een grotere focus op soft skills in het curriculum moest komen. Hoe zou dit volgens u eruit kunnen of moeten zien?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hierbij kunt u bijvoorbeeld denken aan specifieke cursussen of het verloop van een gehele opleiding. • Als er meer aparte cursussen zouden komen voor de ontwikkeling van soft skills, wat zou dit volgens u betekenen voor het bestaand curriculum? • Als er in bestaande cursussen meer aandacht moest komen voor soft skills, wat zou dit volgens u betekenen voor het bestaand curriculum? 	<ul style="list-style-type: none"> • Wet op het hoger onderwijs (doelstelling universitair onderwijs) • Rol van practica in het curriculum • Rol Career Services (heeft als doel om studenten te helpen ontwikkelen ter voorbereiding op hun verdere loopbaan)

Tabel 4*Vragen over soft skills met betrekking tot de instructiemethode van de docent.*

Hoofdvraag	Aanvullende vragen (waar nodig)	Thema's
1. Hoe kan een docent volgens u studenten het beste lesgeven met betrekking tot soft skills?	<ul style="list-style-type: none"> • Welke specifieke instructiestijl die een docent moet hanteren? Zo ja: wat zou deze leerstijl inhouden? Waarom draagt deze leerstijl specifiek bij de ontwikkeling van soft skills in studenten? • Hou zou u dit zelf aanpakken? 	<ul style="list-style-type: none"> • Lecturer-centered instructiemethode • Student-centered instructiemethode • Hybride instructiemethode • Actief leren

Tabel 5*Vragen over de beoordeling van soft skills.*

Hoofdvraag	Aanvullende vragen (waar nodig)	Thema's
1. Op welke manier zouden soft skills volgens u het beste beoordeeld kunnen worden in het universitair onderwijs?	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe zou de validiteit van een beoordeling volgens u gewaarborgd kunnen worden met betrekking tot soft skills? • (Dezelfde vraag met betrekking tot de betrouwbaarheid) 	<ul style="list-style-type: none"> • Minimumcriteriën VS absolute criteria • Top-bottom ontwerpen voor beoordelingscriteria
2. Wat zijn volgens u de grootste		

aandachtspunten?	<ul style="list-style-type: none"> • Bottom-up ontwerpen voor beoordelingscriteria
------------------	---

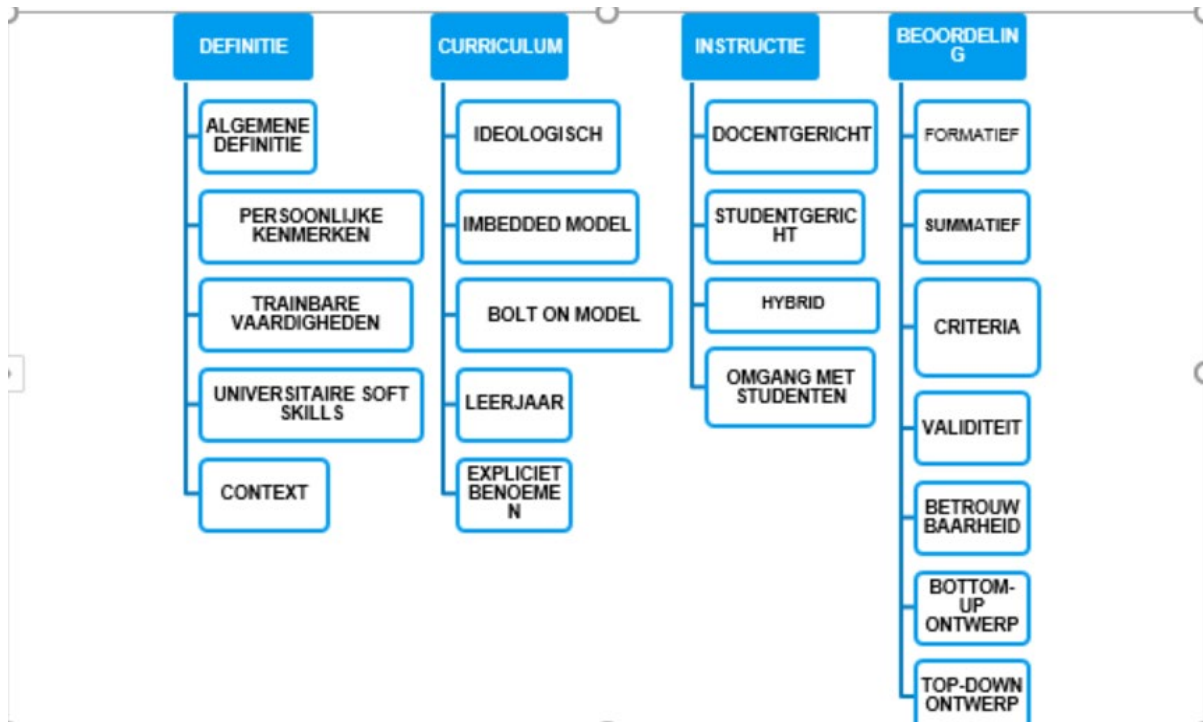
Tabel 6

Vragen over andere actoren en factoren buiten de docent met betrekking tot soft skills

Hoofdvraag	Aanvullende vragen (waar nodig)	Thema's
1. Wat moet er volgens u nog meer gebeuren om de spanning tussen de eisen van de arbeidsmarkt m.b.t. soft skills en het universitair onderwijs te verminderen?	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden: overheid, universitair bestuur, studenten of de arbeidsmarkt zelf. 	<ul style="list-style-type: none"> • Macro-/Meso-/Microniveau van onderwijs
2. Heeft u nog vragen of opmerkingen over wat we vandaag besproken hebben?		

Bijlage B1

Codeboom: Start

Bijlage B2

Codeboom: Laatste versie

